

SUROWCE, ENERGIA, GEOGRAFIA: MAROKAŃSKA RECEPTA NA ZIELONĄ REINDUSTRIALIZACJĘ

Współczesna rywalizacja o surowce krytyczne, napędzana transformacją energetyczną i cyfrową, nie ogranicza się do konkurencji o dostęp do złóż, ale dotyczy również kontroli nad przetwórstwem i logistyką. Dla gospodarek rozwijających się ten strukturalny zwrot stanowi unikalne okno możliwości na zmianę pozycji w globalnym podziale pracy i przyciągnięcie inwestycji, współpracę rozwojową, a także awans do wyższych segmentów światowych łańcuchów wartości.

W tym kontekście Maroko pozycjonuje się dziś jako państwo łączące interesy liderów w rozwijającej się architekturze dostaw surowców krytycznych – kraj jest nie tylko źródłem cennych surowców, ale przede wszystkim przestrzenią, gdzie rozstrzyga się kontrola nad przyszłymi łańcuchami dostaw dla gospodarek niskoemisyjnych. Rabat wykorzystuje swoje położenie geograficzne, rozwiniętą infrastrukturę, umowy handlowe oraz aktywną politykę przemysłową, aby przyciągać inwestycje w przetwórstwo i produkcję komponentów dla globalnych łańcuchów dostaw. Dzięki temu staje się dziś jednym z ważniejszych miejsc budowania odporności gospodarczej globalnej Północy i strategicznej ekspansji Chin. W istocie, wykorzystując koniunkturę, Maroko próbuje przesunąć się z roli dostawcy fosforanów, kobaltu czy innych minerałów do zaplecza przetwórczego, logistycznego i przemysłowego dla sektorów baterii, elektromobilności oraz zielonej energii.

SUROWCE, ENERGIA, GEOGRAFIA: MAROKAŃSKA RECEPТА NA ZIELONĄ REINDUSTRIALIZACJĘ

Współczesna rywalizacja o surowce krytyczne, napędzana transformacją energetyczną i cyfrową, nie ogranicza się do konkurencji o dostęp do złóż, ale dotyczy również kontroli nad przetwórstwem i logistyką. Dla gospodarek rozwijających się ten strukturalny zwrot stanowi unikalne okno możliwości na zmianę pozycji w globalnym podziale pracy i przyciągnięcie inwestycji, współpracę rozwojową, a także awans do wyższych segmentów światowych łańcuchów wartości.

W tym kontekście Maroko pozycjonuje się dziś jako państwo łączące interesy liderów w rozwijającej się architekturze dostaw surowców krytycznych – kraj jest nie tylko źródłem cennych surowców, ale przede wszystkim przestrzenią, gdzie rozstrzyga się kontrola nad przyszłymi łańcuchami dostaw dla gospodarek niskoemisyjnych. Rabat wykorzystuje swoje położenie geograficzne, rozwiniętą infrastrukturę, umowy handlowe oraz aktywną politykę przemysłową, aby przyciągać inwestycje w przetwórstwo i produkcję komponentów dla globalnych łańcuchów dostaw. Dzięki temu staje się dziś jednym z ważniejszych miejsc budowania odporności gospodarczej globalnej Północy i strategicznej ekspansji Chin. W istocie, wykorzystując koniunkturę, Maroko próbuje przesunąć się z roli dostawcy fosforanów, kobaltu czy innych minerałów do zaplecza przetwórczego, logistycznego i przemysłowego dla sektorów baterii, elektromobilności oraz zielonej energii.

<u>1. WSTĘP</u>	1
<u>2. POTENCJAŁ I ASPIRACJE</u>	2
<u>LOKALNE UWARUNKOWANIA</u>	2
<u>BARIERY STRUKTURALNE</u>	3
<u>WEWNĘTRZNA STRATEGIA MAROKA</u>	3
<u>3.CHINY W MAROKU</u>	4
<u>4.USA W MAROKU</u>	4
<u>5.UE W MAROKU</u>	5
<u>NIEMCY</u>	6
<u>FRANCJA</u>	6
<u>HISZPANIA</u>	7
<u>POLSKA</u>	7
<u>6. WNIOSKI</u>	8

2.POTENCJAŁ I ASPIRACJA

Maroko [dysponuje](#) zróżnicowaną strukturą geologiczną i szeroką bazą surowcową, a działalność górnicza jest rozwinięta na obszarze całego kraju. Kraj posiada ok. 72% światowych zasobów fosforanów i jest drugim (po Chinach) producentem na świecie. Jednocześnie zajmuje istotne miejsce w wydobyciu innych minerałów: **srebra** (19. miejsce na świecie; 1. w Afryce), **fluoru** (7. na świecie; 2. w Afryce), **barytu** (3. na świecie, 1. w Afryce) oraz **kobaltu** (11. na świecie; 3. w Afryce). Sektor górniczy odpowiada za 7-10% PKB, 19,2% eksportu, generuje ok. 41 tys. bezpośrednich miejsc pracy i wzmacnia rozwój infrastruktury transportowej oraz portowej. Ten potencjał jest coraz silniej wiązany z rozwojem nowych łańcuchów wartości – od przetwórstwa po produkcję komponentów dla baterii czy zielonego wodoru – wspieranych przez rosnący udział odnawialnych źródeł energii, który [według](#) marokańskiej strategii ma przekroczyć 52% mocy zainstalowanych do 2030 r. Dodatkowo wśród [priorytetów](#) Narodowego Planu Geologicznego na lata 2021–2030 jest m.in. wzmocnienie bazy wiedzy geologicznej poprzez rozbudowę i aktualizację danych geologicznych, intensyfikacja eksploracji z identyfikacją nowych złóż, poprawa otoczenia inwestycyjnego w sektorze górniczym, integracja geologii z rozwojem regionalnym, a także konieczność odpowiedzialnego zarządzania zasobami. **To właśnie ten kierunek rozwoju, motywowany wolą polityczną i strategią państwa, a nie wyłącznie baza zasobowa, świadczy o rosnącej atrakcyjności Maroka jako partnera dla współpracy międzynarodowej.**

Lokalne uwarunkowania

Maroko [posiada](#) przewagi, które tworzą sprzyjające warunki do rozwoju kraju w kierunku regionalnego „hubu nearshoringowego” w łańcuchu wartości baterii. Najważniejszymi czynnikami są:

- położenie geograficzne – kraj łączy Europę i Afrykę Subsaharyjską;
- dobrze rozwinięta i skomunikowana infrastruktura (w tym port Tanger Med);
- [aktywność](#) w ramach AfCFTA, która umożliwia dostęp do rynków oraz zasobów Afryki Zachodniej i Sahelu, a w konsekwencji rozwój regionalnych łańcuchów wartości;
- realizowane i planowane projekty infrastrukturalne (np. port Dakhla czy korytarze transsaharyjskie).

Te elementy wzmacniają rolę Maroka jako regionalnego hubu logistyczno-przemysłowego i umożliwiają sprawną obsługę rynków zachodnich. Uzupełnieniem tego jest szeroka sieć umów o wolnym handlu, obejmująca m.in. Unię Europejską i Stany Zjednoczone, a także włączenie Maroka do systemu zachęt wynikających z amerykańskiej ustawy IRA – Maroko jest jedynym krajem afrykańskim wymienionym jako partner w amerykańskiej ustawie o redukcji inflacji. W efekcie Maroko posiada uprzywilejowany dostęp do jednych z największych rynków dla produktów związanych z transformacją energetyczną.

Ważnym atutem jest już istniejąca baza przemysłowa, która stanowi solidny punkt wyjścia do rozwoju sektora baterii. Maroko od lat jest ważnym eksporterem produktów sektora motoryzacyjnego w modelu nearshore. Na tej bazie kraj stopniowo buduje bardziej zintegrowany łańcuch wartości – od wydobycia surowców, przez ich przetwarzanie (w tym komponentów takich jak pCAM i CAM), aż po produkcję końcową. Równolegle lokalny sektor motoryzacyjny, przesuując się w stronę elektromobilności, zwiększa popyt na baterie i zachęca inwestorów do lokowania kolejnych projektów. Dlatego inwestycje w materiały katodowe, anody, komponenty miedziane czy recykling baterii nie pojawiają się „w próżni”, a uzupełniają istniejące już zaplecze motoryzacyjne i eksportowe.

Maroko oferuje stosunkowo korzystne warunki prowadzenia działalności, z dostępem do relatywnie taniej i wykwalifikowanej siły roboczej. Posiada specjalne strefy ekonomiczne, stabilne i przewidywalne warunki polityczne i regulacyjne, a także celowane zachęty podatkowe dla inwestorów. Coraz większe znaczenie ma również rozwój odnawialnych źródeł energii, który w przyszłości może zapewnić dostęp do bardziej konkurencyjnej, niskoemisyjnej energii dla przemysłu, która jest szczególnie pożądana przez UE.

Wobec tego, Maroko coraz wyraźniej pozycjonuje się jako miejsce dla rozwoju przetwórstwa surowców wykorzystywanych m.in. w produkcji baterii. Kraj wpisuje się w trend przenoszenia części globalnych łańcuchów dostaw poza Azję (w szczególności Chiny) i budowania ich bliżej rynków europejskich i amerykańskich.

Bariery strukturalne

Rozwój sektora surowców krytycznych i baterii w Maroku wiąże się z kilkoma ograniczeniami. Najważniejszym z nich jest stosunkowo niewielka baza własnych zasobów niektórych kluczowych minerałów, zwłaszcza litu i niklu. Konieczność importu tych surowców zwiększa zależność od innych dostawców i naraża sektor na wahania globalnych łańcuchów dostaw. Sektor ten pozostaje silnie uzależniony od czynników zewnętrznych, w tym koniunktury na rynkach międzynarodowych, presji regulacyjnej oraz wysokiej zmienności cen surowców, która utrudnia planowanie inwestycji. Dodatkowym wyzwaniem dla kraju jest dostosowanie się do rosnących oczekiwań związanych z dekarbonizacją i odpowiedzialnym wydobywaniem, przy jednoczesnym utrzymaniu konkurencyjności kosztowej. Wyzwanie stanowi także kwestia energii – Maroko rozwija odnawialne źródła energii, ale ich skala wciąż nie jest wystarczająca, aby w pełni zabezpieczyć potrzeby szybko rosnącego, energochłonnego przemysłu przetwórczego. Ograniczenie lub brak dalszych inwestycji w tym obszarze może negatywnie wpłynąć na tempo rozwoju całego sektora. Problemem jest również zależność od zagranicznych technologii, szczególnie w zakresie przetwarzania minerałów, gdzie dużą rolę w marokańskim przemyśle odgrywają rozwiązania pochodzące z Chin. Dodatkowo istnieje potrzeba odkrywania nowych złóż, zwiększania wartości dodanej wydobywanych surowców oraz wzmocnienia wymiaru środowiskowego i społecznej działalności górnictwa.

W obliczu tych wyzwań budowa w pełni niezależnego i konkurencyjnego ekosystemu przemysłowego w Maroku będzie wymagała czasu, inwestycji oraz współpracy z partnerami technologicznymi. Przyszłość tego sektora będzie zależała nie tylko od napływu kapitału, ale też od zdolności do rozwijania własnych kompetencji i zwiększania roli m.in. recyklingu.

Wewnętrzna strategia Maroka

W efekcie strategia Maroka w obszarze surowców krytycznych koncentruje się na budowie pozycji regionalnego centrum przetwórstwa, logistyki i eksportu, które jest silnie ugruntowane w szerszych procesach integracji gospodarczej Afryki i współpracy z partnerami zewnętrznymi. Rabat próbuje więc wykorzystać swoje położenie do łączenia afrykańskiej bazy surowcowej z europejskim popytem przemysłowym i kapitałem zewnętrznym.

Kierunek rozwoju Maroka – m.in. w kierunku hubu przemysłowego i przetwórczego – został wyznaczony w New Development Model (NDM). Dokument przyjęty w 2021 r. zakłada suwerenność w zakresie energii i surowców przemysłowych oraz pozycjonuje Maroko jako lidera kontynentalnego w odpowiedzialnym rozwoju surowców. W 2025 r. przyjęto tzw. „Deklarację z Marrakeszu”, która stanowi pierwszy wspólny, kontynentalny zarys dla zarządzania sektorem wydobywczym w oparciu o standardy ESG. Dokument zawiera referencje dla państw afrykańskich i zakłada m.in. poprawę transparentności, dostęp do finansowania, wzmocnienie odpowiedzialności w zarządzaniu zasobami oraz rozwój bardziej zrównoważonej produkcji mineralnej. Co więcej, podpisano strategiczne porozumienie o współpracy między marokańskim Ministerstwem Transformacji Energetycznej a Africa Minerals Strategy Group (AMSG). Porozumienie dotyczy przede wszystkim wspólnego rozwoju sektora górnictwa w Afryce, w tym wdrażania mechanizmów certyfikacji i akredytacji surowców, budowy wspólnych standardów ESG oraz rozwijania koncepcji korytarza „Origin–Transit–Certification (OTC) Corridor”, który ma zwiększyć konkurencyjność afrykańskich surowców na rynkach globalnych.

Ponadto plany rządu obejmują działania regulacyjne i przemysłowe ukierunkowane na zwiększenie wartości dodanej w kraju, w tym rozwój przetwórstwa surowców i lepsze zarządzanie zasobami. Aktualizacja National Sustainable Development Strategy (2022) włącza sektor wydobywczy w szersze ramy polityki klimatycznej i gospodarki obiegu zamkniętego, wzmocniając nacisk na dekarbonizację i efektywność wykorzystania surowców.

Równolegle Maroko wzmocnia swoją pozycję regionalną poprzez aktywność w ramach African Continental Free Trade Area (AfCFTA) oraz rozwój współpracy z państwami Afryki Północnej i Sahelu (m.in. Mauretanią, Tunezją, Mali, Nigrem, Burkina Faso, Czadem), oferując dostęp do infrastruktury eksportowej i pozycjonując się jako brama do zasobów Afryki Zachodniej. Maroko świadomie dąży do dywersyfikacji partnerstw, aby uniknąć nadmiernej zależności od jednego kierunku współpracy i w ten sposób buduje wizerunek neutralnego, wiarygodnego uczestnika globalnych łańcuchów wartości zielonych technologii.

Dodatkowo kraj inwestuje w infrastrukturę, w tym rozwój portu atlantyckiego w Dakhli oraz korytarzy transsahelskich, które zwiększają jego atrakcyjność jako węzła logistycznego i negocjacyjnego wobec partnerów zewnętrznych, takich jak UE, USA i Chiny.

W efekcie strategia Maroka w obszarze surowców krytycznych koncentruje się na budowie pozycji regionalnego centrum przetwórstwa, logistyki i eksportu, które jest silnie ugruntowane w szerszych procesach integracji gospodarczej Afryki i współpracy z partnerami zewnętrznymi. Rabat próbuje więc wykorzystać swoje położenie do łączenia afrykańskiej bazy surowcowej z europejskim popytem przemysłowym i kapitałem zewnętrznym.

3. CHINY W MAROKU

Działania Chin w Maroku opierają się na pragmatycznej logice, zorientowanej na szybkie zakotwiczenie w najważniejszych elementach łańcuchów wartości. Realizowana jest głównie poprzez Belt and Road Initiative (BRI) oraz szerszą politykę „Going Global”, które umożliwiają łączenie inwestycji w sektor wydobywczy z rozwojem infrastruktury i przemysłu przetwórczego. Chiny bazują na tworzeniu spółek joint venture w zakresie produkcji fosforanów, planach budowy instalacji przetwarzania metali (w tym potencjalnie pierwiastków ziem rzadkich) oraz inwestycjach w porty, strefy przemysłowe i zaplecze logistyczne. Chińskie firmy oferują tzw. „pakiety inwestycyjne”, obejmujące jednocześnie finansowanie (często poprzez banki państwowe), budowę infrastruktury i rozwój mocy produkcyjnych, co wpływa na tempo realizacji projektów i znacząco zwiększa ich skalę. Istotnym elementem jest także orientacja na downstream – Chiny oprócz zabezpieczenia dostępu do surowców dążą do kontroli nad ich przetwarzaniem i wykorzystaniem w produkcji baterii czy komponentów dla rynku globalnego, w tym europejskiego.

Najważniejszym elementem obecności Chin w Maroku w obszarze surowców krytycznych jest rozwój przetwórstwa materiałów bateryjnych, którego najbardziej zaawansowanym przykładem jest projekt COBCO. Spółka (będąca joint venture między CNGR Advanced Material a marokańskim funduszem Al Mada) uruchomiła w 2025 r. produkcję komponentów do baterii litowo-jonowych w kompleksie Jorf Lasfar.

4. USA W MAROKU

Zaangażowanie USA w Maroku w obszarze surowców krytycznych przyspieszyło w latach 2023–2026 i ma wymiar przede wszystkim polityczno-strategiczny. W 2026 r. podpisano memorandum USA–Maroko podczas Critical Minerals Ministerial w Waszyngtonie, które obejmuje współpracę w zakresie eksploracji, wydobycia, przetwórstwa oraz budowy łańcuchów dostaw dla sektorów energetyki,

W pierwszej fazie zakład produkuje prekursorzy katod NMC (nikiel–mangan–kobalt) oraz materiały pCAM, oparte na kluczowych metalach dla elektromobilności – niklu, kobaltie i manganie. Projekt obejmuje nie tylko produkcję materiałów katodowych, ale także rafinację metali krytycznych (kobalt, nikiel, mangan) oraz rozwój recyklingu „black mass”. Inwestycja wykorzystuje lokalne zasoby Maroka, w tym fosforany i kobalt, ale jednocześnie opiera się na chińskiej technologii przetwarzania. Inny podmiot, Gotion High-Tech buduje w Maroku gigafabrykę baterii o wartości ok. 6,5 mld USD, a BTR New Material Group oraz Hailiang i Shinzoom planują zakłady produkcji katod, anod i komponentów miedzianych. Skala i charakter tych inwestycji pokazują, że oprócz dostępu do Afryki Maroko oferuje Chinom pośrednie uczestnictwo w rynku UE bez lokowania produkcji na terytorium Unii.

Chiny, kontrolując przetwarzanie i produkcję materiałów bateryjnych, utrzymują przewagę w najbardziej wartościowych segmentach łańcucha. Taki model, choć szybki i kompleksowy, tworzy napięcia związane ze standardami środowiskowymi, przejrzystością oraz potencjalną asymetrią zależności. Z punktu widzenia Maroka stanowi jednak istotne narzędzie przyspieszenia industrializacji i przeciwwagę dla bardziej sformalizowanego podejścia promowanego przez Europę.

obronności i przemysłu wysokich technologii. Porozumienie to wpisuje się w szerszą ofensywę dyplomacji surowcowej USA. USA klasyfikują Maroko jako jednego z najważniejszych partnerów w Afryce Północnej, który jest zdolny pełnić funkcję regionalnego hubu przetwórczego. Na poziomie inicjatyw Maroko zostało włączone do amerykańskiej architektury koordynacyjnej w obszarze CRM, obejmującej m.in.

ministerialne fora surowcowe oraz sieć porozumień inwestycyjno-regulacyjnych wspierających rozwój „trusted supply chains”. Celem tych działań jest nie tylko dostęp do zasobów, ale także synchronizacja polityk przemysłowych, mobilizacja finansowania oraz ograniczenie ryzyka geopolitycznego poprzez dywersyfikację podaży poza Chinami.

W wymiarze przemysłowym obecność USA pozostaje jednak na wcześniejszym etapie niż w przypadku Chin. Obejmuje głównie projekty eksploracyjne i wydobywcze realizowane przez podmioty prywatne oraz wstępne zainteresowanie inwestycjami w przetwórstwo metali (w tym potencjalnie komponentów dla łańcuchów bateryjnych i elektromobilności).

5. UE W MAROKU

Dla Unii Europejskiej [potrzeba](#) prowadzenia bardziej aktywnej polityki surowcowej pojawiła się już w 2008 r., kiedy rosnący popyt – zwłaszcza ze strony gospodarek wschodzących – uwidocznił dużą zależność UE od importu i podatność na zakłócenia dostaw. Rosnące napięcia geopolityczne oraz wyznaczone cele transformacji energetycznej i cyfrowej skłoniły Unię do postrzegania surowców jako elementu bezpieczeństwa gospodarczego i autonomii strategicznej.

W wymiarze przemysłowym obecność USA pozostaje jednak na wcześniejszym etapie niż w przypadku Chin. Obejmuje głównie projekty eksploracyjne i wydobywcze realizowane przez podmioty prywatne oraz wstępne zainteresowanie inwestycjami w przetwórstwo metali (w tym potencjalnie komponentów dla łańcuchów bateryjnych i elektromobilności).

W tym kontekście przełomowym krokiem było podpisanie w październiku 2022 r. Umowy o Zielonym Partnerstwie UE-Maroko, która rozszerza współpracę w ramach Europejskiego Zielonego Ładu. Współpraca ta opiera się nie tylko na eksporcie zielonej energii do UE, ale zakłada również rozwój bardziej niskoemisyjnej gospodarki w samym Maroku – zwłaszcza w przemyśle i rolnictwie. Współpraca między regionami bazuje również na wcześniejszych inicjatywach, takich jak wspólna deklaracja klimatyczna z 2019 r. oraz udział Maroka w New Agenda for the Mediterranean.

Wskutek zmiany myślenia, w 2024 r. przyjęto Critical Raw Materials Act (CRMA), który jest podstawowym instrumentem regulacyjno-inwestycyjnym i punktem odniesienia dla ram współpracy państw europejskich z Maroko w obszarze surowców krytycznych. Akt ten wskazuje przede wszystkim na potrzebę dywersyfikacji dostaw, rozwoju całych łańcuchów

Brakuje natomiast dużych, zintegrowanych projektów przemysłowych budujących pełne łańcuchy wartości, które są już charakterystyczne dla obecności chińskiej (np. w sektorze baterii). Przewagą USA pozostają instrumenty finansowe (np. DFC, EXIM), dostęp do technologii oraz możliwość integracji partnerów z rynkiem amerykańskim.

Dotychczas USA stworzyły w Maroku solidne ramy polityczne i instytucjonalne dla współpracy w zakresie surowców krytycznych, jednak ich obecność przemysłowa pozostaje ograniczona i dopiero w kolejnych latach będzie testem realnej skuteczności tej strategii.

wartości oraz ograniczania zależności od dominujących dostawców, takich jak Chiny. W odniesieniu do Maroka, oprócz importu surowców, dokument promuje rozwijanie przetwórstwa, produkcji komponentów i lokalnego przemysłu, czyli budowę bardziej zintegrowanych, niskoemisyjnych łańcuchów wartości poza terytorium Unii. Maroko wpisuje się w ten model jako partner przemysłowy, a współpraca z nim staje się częścią szerszej strategii bezpieczeństwa surowcowego UE.

Jednym z głównych [ograniczeń](#) CRMA jest brak spójnego systemu finansowania projektów poza UE. W praktyce oznacza to, że wsparcie dla partnerstw surowcowych – m.in. w Afryce – opiera się na rozproszonych instrumentach, takich jak Global Gateway, zamiast na jednym, dobrze skoordynowanym mechanizmie. To ogranicza skuteczność działań UE i utrudnia konkurowanie z bardziej zintegrowanymi modelami wsparcia stosowanymi przez inne państwa.

W 2025 r. Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) [podpisał](#) projekty o łącznej wartości ok. 740 mln euro (najwyższy poziom finansowania od ponad dekady), głównie na rozwój infrastruktury energetycznej i wodnej oraz odbudowę po trzęsieniu ziemi. Finansowanie to jest częścią inicjatywy Global Gateway i wpisuje się w szersze działania UE ukierunkowane na rozwój infrastruktury oraz wzmocnienie powiązań gospodarczych z krajami partnerskimi. Maroko zajmuje w tym podejściu istotne miejsce jako stabilny partner w regionie, a skala zaangażowania finansowego odzwierciedla rosnące znaczenie tego kraju w polityce zewnętrznej UE.

Wśród członków Unii – Niemcy, Francja i Hiszpania – wyróżniają się największą aktywnością w zakresie współpracy z Marokiem.

Niemcy

Niemcy rozwijają współpracę z Marokiem, przede wszystkim na poziomie energetyczno-przemysłowym, od 2012 roku. Wówczas [doszło](#) do podpisania Marokańsko-Niemieckiego Partnerstwa Energetycznego (PAREMA), tworząc platformę współpracy instytucjonalnej w sektorze energii. Kolejnym krokiem było wspólne zobowiązanie z 2016 r. do osiągnięcia do 2050 r. zrównoważonego systemu energetycznego opartego na odnawialnych źródłach energii, a w 2020 r. współpraca ta weszła na bardziej zaawansowany poziom wraz z utworzeniem „Sojuszu na rzecz rozwoju sektora Power-to-X”, obejmującego projekt referencyjny produkcji zielonego wodoru o mocy elektrolizy ok. 100 MW, rozwijany przez Marokańską Agencję ds. Zrównoważonej Energii (MASEN) przy wsparciu finansowym niemieckiego banku KfW.

Najnowszym etapem kooperacji jest podpisana w 2024 r. deklaracja o utworzeniu wspólnego Sojuszu na rzecz Klimatu i Energii, który skupia się na adaptacji do zmian klimatu, rozwoju OZE oraz produkcji zielonego wodoru. Niemcy postrzegają Maroko jako lokalizację dla rozwoju niskoemisyjnej produkcji i integracji z europejskimi łańcuchami dostaw, szczególnie w sektorach powiązanych z elektromobilnością i transformacją energetyczną. W tym modelu Maroko pełni funkcję zaplecza przemysłowego dla europejskiego sektora motoryzacyjnego i energetycznego, gdzie mogą być lokowane bardziej energochłonne i kosztowne etapy produkcji komponentów, zachowując bliską integrację z rynkiem UE. Pozycję tego państwa wzmacniają przede wszystkim rozwój OZE, rozbudowana infrastruktura logistyczna oraz możliwość produkcji w bezpośrednim sąsiedztwie rynku europejskiego.

Dobrym przykładem jest [działalność](#) firmy Leoni (obecnej w Maroku od ponad dekady), która w styczniu 2025 r. w Agadirze uruchomiła nowy zakład do produkcji systemów okablowania dla pojazdów ciężarowych, układów napędowych i segmentu off-road. Projekt ten jest ważnym elementem downstream europejskiego sektora motoryzacyjnego i wpisuje się w rozwój łańcuchów wartości związany z elektromobilnością. Niemiecki model obecności w Maroku opiera się zatem na łączeniu inwestycji energetycznych i przemysłowych. Z jednej strony angażują się w rozwój OZE i zielonego wodoru, a z drugiej przenoszą tam część produkcji komponentów dla europejskiego przemysłu motoryzacyjnego (przykład: działalność firmy Leoni).

Francja

Francja jako były kolonizator, posiada w Maroku silne wpływy, a współpraca obu krajów realizowana jest na wielu płaszczyznach. [Według](#) francuskiego MSZ kraj jest pierwszym inwestorem zagranicznym w Maroku, z poziomem BIZ rządu 8,4 mld euro w 2023 roku. Blisko 1000 filii przedsiębiorstw francuskich zatrudnia tam bezpośrednio i pośrednio ok. 150 tys. osób. Skala obecności przekłada się bezpośrednio na sektor surowców.

W 2022 r. Renault Group [podpisało](#) porozumienie z marokańskim Managem dotyczące dostaw niskoemisyjnego siarczynu kobaltu (jednego z podstawowych komponentów katod w bateriach litowo-jonowych stosowanych w pojazdach elektrycznych). Zgodnie z umową, od 2025 r. Managem będzie przez 7 lat dostarczać ok. 5 tys. ton siarczynu kobaltu rocznie. Managem rozwija też instalację hydrometalurgiczną w kompleksie przemysłowym Guemassa, która ma przekształcać rudę kobaltu w siarczyn kobaltu (bezpośrednio wykorzystywany w produkcji baterii). Proces produkcji wpisuje się w rosnące wymagania UE dotyczące śladu węglowego materiałów bateryjnych, ponieważ opiera się w dużej mierze na energii odnawialnej (ponad 80% energii z wiatru). Francusko-marokańskie porozumienie przewiduje też możliwość rozszerzenia współpracy o inne surowce krytyczne dla baterii, w tym siarczyn manganu i siarczyn miedzi, a także rozwój recyklingu materiałów bateryjnych w krótkich obiegach.

Stellantis od 2019 r. rozwija produkcję pojazdów i komponentów segmentów powiązanych z elektromobilnością. Firma, inwestując 1,2 mld euro, [ogłosiła](#) w 2025 r. rozbudowę zakładu w Kenitrze, która zakłada rozwój w kierunku bardziej zaawansowanych ogniw łańcucha wartości, w tym produkcję silników hybrydowych.

Francuska firma energetyczna Engie [na mocy](#) porozumienia z 2024 r. współpracuje z marokańskim gigantem na rynku fosforanów i nawozów OCP w zakresie rozwoju OZE, magazynowania, zielonego wodoru i amoniaku, infrastruktury energetycznej oraz odsalania wody. Łączna wartość inwestycji może sięgnąć nawet 17 mld euro. Engie [jest](#) też współwłaścicielem największej w kraju farmy wiatrowej Tarfaya (ok. 300 MW, produkcja ponad 1000 GWh rocznie) i posiada udziały w największej elektrowni węglowej w Maroku w Safi (SAFIEC), które planuje sprzedać do 2027 roku.

Francja traktuje Maroko jako przedłużenie własnej bazy przemysłowej w modelu nearshoringu, gdzie możliwe jest łączenie dostępu do surowców, konkurencyjnych kosztów produkcji oraz bliskości rynku europejskiego.

Hiszpania

Maroko w hiszpańskiej perspektywie jest przede wszystkim partnerem regionalnym. Port Tanger Med oraz port Algeciras tworzą jeden z największych korytarzy logistycznych między Afryką a Europą, dlatego rola Hiszpanii koncentruje się przede wszystkim na integrowaniu marokańskiego zaplecza produkcyjnego z europejskim przemysłem, zwłaszcza motoryzacyjnym i energetycznym.

Najnowszym punktem odniesienia jest wspólna [deklaracja](#) z 2025 r., która wskazuje na współpracę w zakresie autonomii strategicznej i dostaw surowców krytycznych, a także badań, innowacji i transferu technologii w strategicznych sektorach. Ze względu na bliskość geograficzną, Maroko jest zapleczem przemysłowym i logistycznym. Potwierdza to obecność firm takich jak Gestamp (komponenty stalowe i strukturalne dla motoryzacji), CIE Automotive (części metalowe i systemy dla OEM), Ficosa (systemy elektroniczne i mobilność) czy Antolin (wyposażenie wnętrza pojazdów), które rozwijają w Maroku produkcję komponentów dla europejskiego przemysłu motoryzacyjnego i elektromobilności. Aktywność tych podmiotów pokazuje, że Hiszpania wykorzystuje Maroko jako zaplecze przemysłowe i logistyczne dla branż, które w coraz większym stopniu zależą od stabilnych dostaw metali i komponentów wykorzystywanych w elektromobilności. Dodatkowo hiszpańsko-niemiecka firma Siemens Gamesa posiada w Tangerze fabrykę łopat turbin wiatrowych (jeden z liderów globalnego łańcucha dostaw dla energetyki wiatrowej). Hiszpania należy do głównych odbiorców marokańskich fosforanów i nawozów, które mają znaczenie strategiczne dla europejskiego sektora rolnego i chemicznego.

Polska

Polska jest jeszcze na tym tle zapóźniona i słabo zakorzeniona w Maroku. W ostatnim czasie wysiłki koncentrują się na obecności głównie przez dyplomację gospodarczą, sieciowanie biznesu i sektor energii. W lipcu 2025 r. PAIH zorganizowała Polsko-Marokańskie Spotkanie Biznesowe, wskazując Maroko jako jeden z priorytetowych rynków afrykańskich, który nadaje się zarówno do eksportu, jak i inwestycji bezpośrednich. W 2025 r. współpraca biznesowa objęła obszar energii, a polskie instytucje wspierały obecność firm na targach ELEC Expo 2025 w Casablance. W 2026 r. relacje weszły na poziom polityczny,

ponieważ ambasada RP w Rabacie [zorganizowała](#) dwustronne spotkanie w randze misji MSZ ukierunkowane na zacieśnienie współpracy z Marokiem w energetyce i górnictwie, z perspektywą dostępu do lokalnego rynku dla kolejnych polskich firm. Przy okazji wydarzenia, KGHM podpisał memorandum o współpracy z marokańskimi partnerami – Krajowym Biurem ds. Węglowodorów i Kopalń (ONHYM) oraz grupą Managem – którego celem jest wspólna ocena i potencjalna realizacja projektów wydobywczych, w szczególności w obszarze miedzi i innych metali strategicznych. Porozumienie to wpisuje się w działania związane ze wzmacnianiem bezpieczeństwa surowcowego Polski i zwiększaniem obecności polskiego kapitału w międzynarodowych projektach wydobywczych. Natomiast z punktu widzenia KGHM współpraca z Marokiem jest szansą na dostęp do projektów miedziowych i budowanie pozycji, w tym relatywnie stabilnym państwie Afryki Północnej, którego znaczenie w rozwijających się łańcuchach dostaw surowców krytycznych wyraźnie rośnie. W ujęciu regionalnym umowa wspiera unijne dążenia do dywersyfikacji dostępu do metali strategicznych. Skala obecności Polski jest nieporównywalna z niemiecką, francuską czy hiszpańską, ale kierunek wzmacniania współpracy gospodarczej z Marokiem jest już czytelny i wymaga większego wsparcia politycznego.

6. WNIOSKI

Rosnące znaczenie Maroka wynika dziś nie tylko z posiadanych zasobów surowców wykorzystywanych w transformacji energetycznej, ale przede wszystkim z kompetencji pozwalających łączyć różne modele współpracy gospodarczej. Maroko stara się jednocześnie przyciągać chiński kapitał, technologie i przemysł bateryjny oraz utrzymywać bliską integrację z rynkiem europejskim i unijnymi standardami regulacyjnymi. Dzięki takiemu podejściu kraj konsekwentnie buduje pozycję regionalnego centrum przemysłowego dla sektorów związanych z elektromobilnością, zieloną energią i przetwórstwem materiałów wykorzystywanych w nowoczesnych technologiach. **Potencjał Maroka należy oceniać przez pryzmat zdolności kraju do zarządzania wydobyciem, energią, przemysłem i logistyką, która służy obsłudze jednocześnie Europy, Afryki i części rynku atlantyckiego.**

Przegląd obecności poszczególnych podmiotów pokazuje wyraźnie odmienne sposoby działania. Chiny rozwijają w Maroku przede wszystkim przemysłowy downstream, oferując szybkie finansowanie, technologię i realizację dużych projektów produkcyjnych. USA pozycjonują się przede wszystkim przez dyplomację surowcową, przepływy finansowe i budowanie instytucjonalnych ram współpracy, z naciskiem na bezpieczeństwo dostaw, dywersyfikację poza Chinami oraz tworzenie tzw. trusted supply chains. W przeciwieństwie do Chin amerykańska obecność przemysłowa w Maroku jest ograniczona.

USA pozycjonują się przede wszystkim przez dyplomację surowcową, przepływy finansowe i budowanie instytucjonalnych ram współpracy, z naciskiem na bezpieczeństwo dostaw, dywersyfikację poza Chinami oraz tworzenie tzw. trusted supply chains. W przeciwieństwie do Chin amerykańska obecność przemysłowa w Maroku jest ograniczona.

Państwa europejskie działają inaczej. Niemcy koncentrują się na energetyce i przemyśle, Francja łączy dostęp do surowców z rozwojem sektora baterijnego, a Hiszpania wykorzystuje bliskość geograficzną i powiązania logistyczne z Marokiem. Problemem jest jednak brak jednego, spójnego podejścia na poziomie całej UE. Poszczególne państwa realizują własne strategie, podczas gdy Chiny działają bardziej centralnie i szybciej podejmują decyzje inwestycyjne. W perspektywie długoterminowej, w celu skuteczniejszego wykorzystania potencjału Maroka na rzecz Europy, korzystna będzie większa koordynacja europejskich działań. To jednak będzie wymagało silniejszego zaangażowania przemysłowego i kapitałowego jako Unia.

Równocześnie warto odnotować, że europejski model współpracy posiada przewagi, których nie oferują inni partnerzy. Dla Maroka istotne znaczenie mają dostęp do rynku UE, transfer technologii, stabilność regulacyjna oraz długoterminowa integracja gospodarcza.

Maroko nie próbuje wybierać między tymi modelami, lecz wykorzystuje konkurencję między partnerami do przyspieszenia własnej industrializacji i wzmocnienia pozycji w globalnych łańcuchach dostaw.

Dla Polski Maroko jest kierunkiem relatywnie słabo zagospodarowanym. Jednak w warunkach rosnącej konkurencji międzynarodowej o dostęp do surowców i nowych łańcuchów przemysłowych Polska – dbając o własny interes gospodarczy oraz bezpieczeństwo surowcowe UE – powinna dążyć do zwiększania swojej obecności w Maroku, zarówno na poziomie politycznym, jak i biznesowym.

Foto 1: Richard Allaway, Noor 1 and 2 - Ouarzazate Solar Power Station, CC BY 2.0

Foto 2: pierieb, Port Tanger Med, depositphotos, Standardowa licencja

Foto 3: evp82, The beautiful beach in Agadir with flag of Morocco, depositphotos, Standardowa licencja

The Opportunity Institute for Foreign Affairs

Jesteśmy młodym, niezależnym instytutem analitycznym non-profit, który wnosi nową jakość na polską scenę think tanków. Wolni od ograniczeń i schematów analityki głównego nurtu, wyróżniamy się elastycznością, pozwalającą nam podejmować złożone tematy oraz przygotowywać analizy i wydarzenia z wyjątkową skutecznością.

Nasza struktura organizacyjna sprzyja budowaniu szerokiej sieci eksperckich powiązań – zarówno w Polsce, jak i na

świecie. Dzięki temu możemy w sposób kompleksowy i wieloaspektowy badać zagadnienia z obszaru polityki międzynarodowej.

Nasze podejście odzwierciela motto: „**Dostrzegamy potencjał. Wskazujemy możliwości.**” Skupiamy się na identyfikowaniu wyzwań i odkrywaniu nowych perspektyw, aby wskazywać innowacyjne ścieżki rozwoju **Europy Środkowo-Wschodniej oraz jej sąsiedztwa** – i w ten sposób realnie przyczynić się do transformacji całego regionu.

office@theopportunity.pl
theopportunity.pl